



שואל ומשיב

שאלה: מה היחס הנכון של השקפת היהדות לגבי הקמת מדינת ישראל?

תשובה: בהקמת המדינה הוסרה הרפת הגלות. דורות על דורות נדדנו בגלות, עברנו השפלות איומות, שוד ורצח והיינו ללעג וקלם בגויים, נחשבנו כצאן למבח יובל, להרוג ולאבד למכה ולחרפה. זה היה מצב של חילול ה' נורא, מפני ששמו של הקב"ה נקרא עלינו, וכשאנו מתבזים גם שמו של הקב"ה נעשה מחולל בגויים (עי' יהוקאל לו).

נביאי ישראל התנבאו בשם ה' על הגאולה: "ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם" (יהוקאל לו, כד). "ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים ואכלו פרים" (ישעיהו סח, כא). "עוד תמעי כרמים בהרי שמרון נטעו נטעים והלל" (ירמיהו לא, ד), ועוד.

אבל אחר שעברו כל כך הרבה שנים, ודבר ה' לא התקיים, התגבר חילול ה' בעולם, ושנאי ישראל כבר גמרו בדעתם כי אבד הסיכוי שעם ישראל יהזור לארצו. ואף הו"ל הפליגו מאוד בנס קיבוץ הגלויות עד שאמרו: "גדול קיבוץ גלויות כיום שנבראו בו שמים וארץ" (פסחים פח). והנה אירע הנס, דבר ה' קם. והיה זה קידוש ה' גדול ונורא, שהלך והתעצם במלחמת ששת הימים, עת שחררנו את ירושלים והערים הקדושות שביהודה ושומרון.

תהליך זה של קיבוץ הגלויות והפרחת השממה, שקיבל דחיפה עצומה בעת הקמת המדינה, הוא התחלת הגאולה. וכפי שאמר רבי אבא (סנהדרין צח, א): "איך לך קץ מגולה מזה, שנאמר: 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשא לעמי ישראל כי קרבו לבוא: (יהוקאל לו, ה) פירש רש"י: "כשתיתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר".

אמנם עדיין יש דברים רבים לתקן, לצערנו לא זכינו לחזור בתשובה שלימה ולעלות כולנו לארץ ישראל. אבל לימדנו הו"ל בסנהדרין צח. שיש גאולה של 'בעיית' דרך תהליכים טבעיים, כלומר יתחילו תהליכים טבעיים, שיהיו מלווים בסיבוכים, שיגרמו לעם ישראל לחזור לארץ ולכנותה, וכך נתקדם שלב אחר שלב עד הגאולה השלימה. וככל שנתחזק יותר בישוב הארץ ונחזור בתשובה שלימה, כך יתמתקו חבלי משיח לחבלים בניעימים (עפ"י פניני הלכה)



מפניני הפרשה - רעיון

עד אשר ישוב וישמע

בפרשתנו נצטוונו - "לא תקלל הרש..." (ויקרא יט' יד) מפרש רש"י: "לא תקלל הרש - אין לי אלא הרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר (שמות כב' כז) בעמך לא תאור, אם כן למה נאמר הרש, מה הרש מיוחד שהוא בחיים אף כל שהוא בחיים, יצא המת שאינו בחיים".

השאלה: אם כן, מה מיוחד בהרש, הרי גם אם היה כתוב 'חיגר' אפשר לדרוש: מה 'חיגר' מיוחד שהוא בחיים אף כל שהוא בחיים, יצא המת שאינו בחיים". נראה לומר, שבכל 'רבותא' חידוש תוספים את הקצה האחרון, כלומר את זה שיש בו יותר חידוש, לדוגמא: במסכת ברכות טו. לגבי השאלה עד כמה צריך להשתדל להשיג מים לנטילת ידיים מובא: "ועד כמה? עד פרסה. והני מילי - לקמיה, אבל לאחוריה - אפילו מיל אינו חוזר; ומינה - מיל הוא דאינו חוזר, הא פחות ממיל - חוזר.

אם כן, ההסבר לגבי 'הרש' הוא שאפילו שאינו שומע כלל את הקללה, בכל זאת אסור לקללו ובוודאי שאסור לקלל אדם ששומע. ומזה נשמע שהמת, שאינו שומע ואינו חי, אינו בכלל איסור זה.

נראה לומר, שיש 'הרש' גם במובן הרוחני, שאומם אוזון מלשמוע דבר ה' וכמו שפירש רש"י שמות פרק כא': "אוזן ששמעה על הר סיני (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים, והלך וקנה אדון לעצמו, תרצע". אבל בכל זאת כל זמן שהוא חי, יש לו תקווה והנביא אומר בישיעה מב': "החרשים שמעו". הרי שעוד לא אבדה תקוותו, ועוד הוא יוכל להגיב לכלל 'שומע'. לכן נאמר: "לא תקלל הרש, אפילו הרש זה שאיבד את כוח הציוות לדברים שבקדושה, כל זמן שהוא בחיים, יש לו תקווה, ועלינו לקרבו וללמדו, עד אשר ישוב וישמע.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

- אידה דינה ומורי בת כיריה ע"ה
- ג'מילה יפה בת מול אסיג ז"ל
- סולמנה בת לאה כהן ע"ה
- אורנה בת מרים ורחמים פריגל ע"ה
- רחל בת הנה אדרי ז"ל לאה בת אסתר ז"ל רעיה בת הנה באייבצ'וב ז"ל
- אסתר בת מרים כהן ע"ה
- מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקמברג) ע"ה



מפניני הפרשה - מאמר

האמת והשלום אהבו

"לא תשנא את אחיך בלבבך, הוכח תוכיח את עמיתך..." (פרק יט' יז) על סמיכות הציוויים מובא בזהר הקדוש חלק ג': כשאתה מאבחן חסרון בחברך או רואהו חוטא, ואתה פונה אליו להוכיחו: "לא תשנא את אחיך בלבבך".

"אוהבי ה' שנאו רע" (תהלים צז) כותב בעל ה"תניא" - יש לשנוא את הרוע, א נקודת הרע שבו, אבל אותו לאהוב. "הוי דן את כל האדם לכף זכות" (אבות פרק א') פירש ה"שפת אמת": בנהוג שבועלם, אדם מאתר נקודת הולשה אצל הזולת, רוע או השחתה, דן הוא את הלה לשלילה, פוסלו מכל וכל, דוחה אותו לחלוטין. ואין זו אמת, ואין זה הוגן. "הוי דן את כל האדם - את כללותו ל' וכף זכות". תמקד את הביקורת, ותדע ותודיע שהלה טוב ומושלם - פרט לאותה נקודה. כך יש סיכוי שדבריך יתקבלו וישפיעו.

כתב שלמה המלך בחוכמתו: "אל תוכח לין, פן ישנאך. הוכח לחכם, ויאחבך" (משלי ט') וביאורו: אל תאמר לו שהוא לין, שדחוי הוא מכל וכל - "פן ישנאך", ולכמה לא ישמע לדבריך. אלא "הוכח לחכם" - אמור לו הרי חכם אתה, וטוב אתה, כמעט מושלם, ומדוע לא תהיה מושלם לחלוטין! אוי - "ויאחבך"! כמו כן, כאשר איתר יעקב אבינו נקודה הטעונה שיפור בשנים מכניו והוכיחם אודותיה. אמר: "ארור אפס (כעסם) כי עזו, ורש"י הדגיש: "אפילו בשעת תוכחה לא קילל אלא את אפס"! הבה נתבונן, מי המוכיח ואת מי הוא מוכיח. יעקב אבינו, בחיר האבות, מוכיח את שמעון ולוי משבטי יה, העומדים לפני ביראת הכבוד לפני פטירתו, כשהם כבני שישים. והוא מודיע להם שהמידה השלילית שהפגינו (לפני כהמישים שנה) אינה מתכונתם העצמית! "כל חמס מכירותיהם" - שייכת היא לעישו בעצמותה. אין הוא דוחה אלא את המידה הרעה, ולא אותם. תוכחה לגופו של עניין, ולא לגופו של אדם. איזה לקח נפלא ניתן ללמוד מכאן לגבי כל התוכחה.

לגבי המציאות בתקופת "עיקבתא דמשיחא" אמרו חז"ל ש "האמת תהא נעדרת" - שתהא נעשית עדרים עדרים והולכת לה. למה הכוונה שהאמת תעשה עדרים עדרים? נראה לומר שהכוונה היא, שכשם שפרצופיהם אינם שווים כך דעותיהם והשקפותיהם אינן שוות. כלומר, זה הושב כך, וזה הושב אחרת, ומיוחד בעניינים סבוכים, שאין פתרונם קל, ובעניינים רוחניים, שיש בהם דרכים רבות. במצב זה על כולם להקפיד לא לשלול את הלגיטימיות של רעהו. מחלוקות רבות היו בין בית הלל לבית שמאי, ובאיזה תוקף נחלקו, אבל הגמרא ביבמות יד: מעידה שקיימו את הכתוב: "האמת והשלום אהבו".

כל אחד והאמת שלו, והשלום שורר בין שניהם! מסופר שמחלוקת הריפה שררה בין חסידות פשיסחא ורופשיץ. סר הרבי מאלכסנדר, תלמיד הרבי מפשרה, אל רבי חיים מצאנז, תלמיד הרבי מרופשיץ. התעמתו והתנצחו, אך כל אחד נשאר בשלו כשנפרד הרבי מאלכסנדר לשלום, הלך הרבי מצאנז לזוותו, טפח על כתפו ואמר: "ככלות הכול, כולנו עובדים לאל אחד!" שנים עשר שבטים היו בעם ישראל, זה נמשל לארי זה לזאב, זה לשור וזה לחמור, זה לאיילה וזה לנחש. כל אחד ודרכו. בקריעת ים סוף לכל שבט היה את מסלולו, אבל חומות המים, אמרו חז"ל, היו שקופות. שיראו זה את זה. שלא יאמרו 'אני ואפסי עוד!' בגלל שנאת הינם הרב הכית שאחד מפירושיה הוא שהביקורת הופכת לשלילה גורפת, שביקורת לגופו של עניין הופכת לביקורת לגופו של אדם. אם הפצי גאולה אנו, נראה לרשעה מלכותינו!



בין אדם לחבירו

תוכחה חייבת להיעשות בנחת ובלשון רכה, ולהשתדל להוכיח בצנעה, כדי לא להלביץ את פניו ברבים (ראה רש"י לויקרא י"ט, י"ז). באופן כללי, אדם השומע לשון הרע חייב להפסיק את המספר לשון הרע ולהוכיחו. אם מספר אנשים מעורבים בשיחה הכוללת לשון הרע, חייב אחד מהם להוכיחם על הדיבור האסור. ואם הקבוצה מתעלמת מהתוכחה, לא ימשיך היחיד בתוכחה אלא אם כן יש לו יסוד להניח שדבריו יביאו בסופו של דבר לידי תועלת. וכשמדובר בחבורת אנשים שלא מקבלים תוכחה, מוטב שלא להרבות בה.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

- רחמים בן שוקרולה דרשן ע"ה
- אלכסנדר בן דוד (וייס) ע"ה
- ר' ברוך בן איטו ביטון ע"ה
- שמעון נמף בן יוסף וחביבה ז"ל
- שלום בן יוסף שרון ז"ל
- הרב צדוק בן מנחם התוכה ז"ל
- יוסף אביש בן מיכל אסתר עמיהו ע"ה
- מיכאל חיים רייפר ז"ל



שבת קודש פרשת קדושים שבת מברכי מפטירים

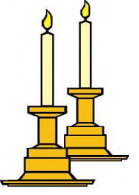
ויאמר לו יהונתן מחר חודש"
(שמואל א' - פרק כ' - יח')



כפ"ד
שנה עשרים וחמש גליון מספר 34
יצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה ביישוב חשמונאים

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת השבת: 19:02
יציאת השבת: 20:01
זמן רבנו תם: 20:36



משחקים בשבת עפ"י פסיקת מרן בשו"ע שלה' ופוסקים אחרונים

משחקים שעיקרן לריוח והפסד, ולצבירת נקודות

הרמ"א בשו"ע פסק: אבל בשוחק כדי להרויח אסור, משום שזה כמקח וממכר ונראה פשוט שגם מרן הבית יוסף מסכים לכך. לכן אין לשחק בשבת את המשחק הנקרא היום 'זוג או פרט', שבו אחד מנחש אם יש ביד הסתומה של חברו יש מספר זוגי (זוג) או אי זוגי (פרט) של דברים, ואם מנחש כהוגן מקבל כל מה שביד חברו. שבוודאי כוונת הרמ"א אינה דווקא אם משחקים עבור כסף, אלא גם משחקים שמשחקים אותם עבור קבלת הפצים ומיני מאכל ושאר שווי כסף שאין בו מוקצה, בכלל האיסור, ויש אומרים שיש בכל סוגי משחקים אלו משום איסור שכר שבת, וגם בימות החול יש לדון מדין 'משחק בקוביא'.

ויש לדעת שיש שני סוגי משחקים: א. משחקי גורל, אשר אינם תלויים בחכמה כלל (וכמו משחק זוג או פרט), וכן משחקי סביבון ומשחקי קלפים למיניהם. ב. משחקי חכמה וכשרון, או אימוני ידיים וכדומה, כגון כל סוגי משחקי קליעה למטרה, משחק 'דוק' והידרונים למיניהם.

ובכל אלו וכיוצא בהם, אלו אשר דרכם לשחק בהם עבור ריוח כסף או שווה כסף, אסור בהחלט לשחק בהם בשבת ויו"ט, וכן אלו הרגילים לרשום את נקודות הזוכים, יש אוסרים משום גזירה שמא יבוא לכתוב אפילו אין המשחק למטרת ריוח כלל.

ואלו אשר דרכם לשחק רק בשביל להעביר את הזמן גרידא בלא ריוח ובלא רישומים, אין שום איסור לשחק בהם בשבת (אלא שרואי לחנך בנים מגיל בר מצוה ובנות מגיל בת מצוה, למעט לשחק בהם, משום ביטול הזמן. אמנם לדברי הכ"ח בסיומן שלה' יש לאסור משחקי גורל (הסוג הראשון שלעיל), אפילו כשמשחקים בחינם, משום איסור המלת גורלות בשבת ויו"ט, וכמה מהפוסקים הביאו דבריו, אבל המשנה ברורה לא הביאם.

ובערוך השלחן בסעיף יג' לימד זכות על אלו המשחקים גם עבור ריוח דבר מה, כי בדרך כלל כפי שרגילים עתה, משחקים אלו אינם בהתחייבות גמורה, אלא אסמכתא בעלמא, שהרי אם לא ירצה המפסיד לתת מה שהבטיח, אין ביד המנצח לעשות לו כלום, ואין לו עליו אלא תערומת, ואינו בדרך מקה וממכר.

יש אומרים שטוב להימנע מלשחק במונופול ובשאר משחקים שיש בהם רווחים מדומים של כסף או רכוש, וילדים הרוצים להקל בזה רשאים (שש"כ טז, לג). אבל לגדולים ראוי להחמיר. וכן כל משחק שכולל כתיבה או הדבקה או גזירה או קליעה אסור לשחק בו בשבת. אבל מותר לקטנים להרכיב פאזל או ליצור מילים על ידי חיבור אותיות זו לזו או על גבי לוח.

פינת העורך

"לא תיקום ולא תיטור... ואהבת לרעך כמוך" (יט' - יח') כאשר אדם אוהב את הזולת כמו שהוא אוהב את עצמו - אז אינו נוקם ונוטר, שהרי אדם עושה שגיאות רבות אשר מזיקות לו ובכל זאת אינו נוקם בעצמו. הבעש"ט נהג לומר: כשם שהאדם אוהב את עצמו, על אף הסרונותיו, כך עליו לאהוב את הזולת עם כל הסרונותיהם. וכאשר יגיע למדרגה לאהבת כל אדם כנפשו, יקיים כראוי "לא תיקום ולא תיטור" ושאר מצוות שבין אדם לחברו.

ברכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב לגדליה פריז היו ושירה גולן היו לרגל אירוסיהם להם ולכל בני משפחותיהם.

יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתיוכו להופתכם בקרוב ותיוכו להקים בית נאמן וכשר בישראל המושתת על יסודות איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

הקדמה לגבי משחקים בשבת

המור כתב שאין שוחקים באגוזים בשבת. בבית יוסף כתב שנראה לומר שהמור סובר שלדעת רבינו חננאל אסור לשחוק באגוזים בשבת, מהשש שמא לצורך המשחק ישווה גומות, אלא שמוסיף לאסור גם משום השמעת קול, ולכן לא הוצרך לכתוב שאסור לשחוק גם בתפוחים, שהרי לדעת כולם אם במשחק באגוזים יש חשש להשוואת גומות, פשוט שחשש זה קיים גם במשחק עם תפוחים.

כתב רבינו ירוחם בחלק ז', שלדברי הפוסקים כעולא אסור לשחק באגוזים, אפילו על גבי מחצלת, ולדברי הפוסקים כרבא מותר על גבי מחצלת, משום שעל גבי מחצלת אין חשש להשוואת גומות, ושכן כתב הרמב"ם, ולא גוזרים על משחק על גבי מחצלת, שמא ישחק בהם על גבי קרקע, משום שאין גוזרים גזירה לגזירה. אמנם בבית יוסף כתב שהוא לא מצא כן דברי הרמב"ם בפירושו, אבל יש לדקדק כן מדבריו שהתיר בפרק כא' הלכה ג' למאמא קרקע מרוצפת, ולא גזר שמא ימאמא קרקע שאינה מרוצפת.

עוד כתב הבית יוסף שיש מקום לומר שכל משחק שעשוי להרויח את של חברו אסור לשחק בו בשבת, משום מיהוי כמקח וממכר וכמו שכתב הרמב"ם בפרק כג' הלכה יז. ולפי מה שמוותר לשחק באגוזים על גבי מחצלת, צריך לומר שמדובר במשחק שאינו עשוי להרויח בו, אלא משחק בו בדרך "שחוק בעלמא", אבל אם משחקים כדי להרויח, בלאו הטעם של השוואת גומות או השמעת קול אסור לשחק בו משום דמיהוי כמקח וממכר.

וכך פסק מרן בשו"ע שאין שוחקים באגוזים, משחק בו מגלגלים אותם והם מכים זה את זה, ולא בתפוחים וכדומה, משום החשש שמא לצורך המשחק ישווה גומות אשווי גומות, כדי להכין דרך לגלגל את האגוז לכיוון הנכון.

והרמ"א כתב בהגה שהאיסור הוא דווקא על גבי קרקע, אבל לשחק על גבי שולחן מותר, שפני שאין שם מקום לגזור שמא ישווה גומות. ומותר לשחוק בעצמות שקרוין "מישיך", אף על פי שמשמיעים קול, הואיל ולמשחקים בהם אין כוונה לשיר. כל זה, רק במי שמשחק דרך משחק בלבד, אבל לשחק כדי להרויח, אסור, מפני שנראה כמקח וממכר, ומכל מקום אין למחות בילדים קטנים, מפני שמוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים.

משחק גולות, חמש אבנים וכדומה

מרן פסק בסיומן שלה' סעיף ה' שבשבת אין לשחק באגוזים ולא בתפוחים וכיוצא בהן, מהשש להשוואת גומות, תוך כדי משחק. ומכאן נלמד לאסור את כל סוגי המשחקים המצויים בינינו כאשר לצורך המשחק צריך שמה נקי מכורות ומהמורות, וכן לאסור משחקים אשר דרך המשחק הוא ע"י הפירת גומה או גומות בקרקע. ובכלל איסור זה הוא גם: משחק 'גולות', 'חמש אבנים', משחק עם גרעיני מישימש, 'אריץ' (דהיפת אבן בקרקע חלקה ע"י הרגילים), 'גאלף' (כעין הני"ל), משחקי כדור למיניהם, וכדומה.

כל אלו וכיוצא באלו אסור לשחק עמם מחוץ לבית אפילו במקום מרוצף, אבל בתוך הבית או במרפסת על הריצפה המרוצפת מותר, והמיקל בזה גם בחצר מרוצפת אשר מסונפת וצמודה לבית או למוסד, יש לו על מי לסמוך, ובפרט לילדים קודם שהגיעו לגיל מצוות.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לבהור היקר משה אנפול בן אליזב רבקה הי"ו ולכל בני משפחתו לרגל הגיעו למצוות.

יהי רצון שיוצרו המאורות יאיר את דרכך, וישלח ברכה והצלחה ככל מעשי ידך למובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ונחת ומתוך אהבת תורה ויראת שמים ותמצא הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

לימוד תוך כדי קריאת התורה

מקור בתלמוד

בגמרא במסכת ברכות דף ח. מובאת הנהגתו של רב ששת בזמן קריאת התורה: **"רב ששת מהדר אפיה וגריס, אמר: אנן בדידן ואינהו בדידהו"**. מפרש רש"י: מהדר אפיה וגריס: משנתו, כשקורין בספר תורה: גמרא זו לכאורה סותרת את הגמרא במסכת סוטה דף לז. האוסרת לדבר בשעת הקריאה, אפילו בדבר הלכה.

"אמר רבא בר רב הונא: כיון שנפתח ספר תורה – אסור לספר, אפילו בדבר הלכה, שנאמר: וכפתחו עמדו כל העם – ואין עמידה אלא שתיקה, שנאמר: והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד".

בית יוסף

בבית יוסף בסימן קמ"ו כתב בשם רבי יצחק אבוהב שלדעת בעל הלכות גדולות, שאם יש עשרה שמקשיבים, מותר לדבר בדברי תורה, אך לא בעניינים אחרים (מילי דעלמא).

"וכתב רבינו הגדול מהר"י אבוהב ז"ל, דלדעת בעל הלכות גדולות נמי אסור לספר במילי דעלמא אף על פי שיש עשרה דצייתי לספר תורה, ולא התיר אלא לדבר בדברי תורה..."

הרי"ף

זו לשון הרי"ף במגילה יד: **"...וקשיא לן ההיא דברכות ח. רב ששת מהדר אפיה וגריס אמר אנן בדידן ואינהו בדידהו וכתב בעל הלכות והני מילי דאיכא עשרה דצייתין לספר תורה, אבל ליכא עשרה דצייתין לא ורבותא אחרני פריקו להאי קושיא וקאמרו דוקא כגון רב ששת דתורתו אומנתו אבל כולי עלמא לאו, ומסתברא כותיהו"**.

רא"ש

לדעת הרא"ש במסכת ברכות פרק א' סימן ז' ההיתר של רב ששת היה מפני שהוא למד בשקט ולא הפריע לאחרים לשמוע את קריאת התורה.

תוספות

גם התוספות במסכת ברכות ח. בד"ה "רב ששת, העלו סתירה זו, ותירצו שהאיסור ללמוד הוא רק בקול רם. אולם ציינו גם את תירוץיהם של בעל הלכות גדולות והרי"ף.

רבינו יונה

רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ד. כתב תחילה את תירצו של הרי"ף לסתירה הנ"ל וכן תירוץ נוסף, לפיו אין סתירה מהנהגתו של רב ששת, משום שרב ששת היה "סגני נאור" הפטור מקריאת התורה. בהמשך כתב רבינו יונה תירוץ נוסף בשם רבו, ולפיו לכל אדם מותר ללמוד תורה בזמן קריאת התורה, בתנאי שהתחיל ללמוד תורה לפני שבציבור פתחו את ספר התורה לקרא בו.

ספר כלבו

בספר ספר כלבו סימן כ' כתב שהמגבלה לא ללמוד תורה בזמן קריאת התורה הייתה בתקופה בה רק העולה הראשון בירך ברכת התורה שלפני העולה האחרון בירך ברכת התורה שאחרי, ומשום הפסק.

ספר שבלי הלקט

בספר שבלי הלקט עניין תפילה סימן ל"א הביא תשובה בשם הרב רבנו שמחה, שכיום יש אנשים שמעיינים בספרי קודש, תוך כדי קריאת התורה, וזה דווקא אם מעיינים בשקט ולא מפריעים לשאר הציבור להקשיב לקריאת התורה. אולם מעלה קושי על הסבר זה, שהרי המעיין בספר לא יכול לתת ליבו לקריאת התורה!?

שו"ת הרשב"א

בשו"ת הרשב"א הלך א' סימן ר"ו נשאל – האם מותר לאדם שכבר קרא שנים מקרא ואחד תרגום, ללמוד תורה בזמן שספר התורה פתוח? והשיב שהדבר מותר רק למי שתורתו אומנתו, כמו רב ששת.

'בית יוסף'

אחרי שהביא הבית יוסף בסימן קמ"ו את תירוץיהם של הראשונים לסתירה לכאורה בין הנהגתו של רב ששת במסכת ברכות, לבין הגמרא במסכת סוטה, הדגיש שכל התירוץ וההיתרים שהובאו, אינם מתייחסים לקריאת התורה בפרשת זכור ובפרשת פרה, שחובת קריאתם מהתורה.

פסיקת הרמב"ם

הרמב"ם בהלכות תפילה פרק יב', ט' פסק, משהתחיל הקורא לקרוא בתורה, אסור ללמוד או לדבר, אפילו בהלכה, למעט מי שתורתו אומנתו.

פסיקה להלכה בשו"ע

מורן פסק להלכה בשו"ע סימן קמ"ו סעיף ב' כך: ב"סתם" פסק, משהתחילה קריאת התורה אסור לדבר, אפילו בדברי תורה, וב"יש מתירים" ציין את כל תירוץ הראשונים הנ"ל. ונראה שכוונתו היא לפסוק כפי שכתב ב"סתם" ואת כל דברי המתירים כתב כלימוד זכות על הלומדים תורה, תוך כדי קריאת התורה. והדבר פשוט שבמילי דעלמא אסור לדבר או לעיין גם לדעת המתירים, מפני שכל ההיתר התמקד בישוב מעשהו של רב ששת, שלמד את משנתו בזמן קריאת התורה.

'משנה ברורה'

כמשנה ברורה ס"ק ה' כתב שמותר למורה ההוראה להורות בזמן קריאת התורה, כדי להפריש מאיסור. ובס"ק ו' הסביר שבין גברא לגברא אין ללמוד, שמא ימשך הלימוד לזמן הקריאה. ובס"ק ח' הדגיש שכל ההיתרים שהובאו בשו"ע הם רק בתנאי שיש עשרה שמקשיבים לתורה בלעדיו.

'ערוך השולחן'

בספר ערוך השולחן בסעיף ב' כתב שמותר לענות באמצע הקריאה רק לשאלות החופות שלא ניתן לדחות. ובהמשך הסביר את לשונו של רב ששת: **"אנן בדידן ואינהו בדידהו"** וסיים שלא ראה מעולם, אפילו אדם גדול בתורה שלומד בקריאת התורה, אלא אם כבר שמע קריאת התורה.

'פרי חדש'

הפרי חדש בסימן קמ"ו סעיף ב' דחה את כל התירוץ מלבד התירוץ המחלק בין אדם שתורתו אומנתו, כמו רב ששת לבין שאר בני אדם, ובהתאם לזה כתב שרק מי שתורתו אומנתו, יכול לקרוא סדר שנים מקרא ואחד תרגום תוך כנדי הקריאה בתורה.

'פסקי תשובות'

בספר פסקי תשובות בסימן קמ"ו, הביא את דברי הב"ח המתיר ללמוד תורה בין העולים לתורה, והדגיש שזה רק לדיבור הנצרך וכן לקצר בו. לגבי קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, כתב בהמשך, שאין לעשות זאת אלא בשעת הדחק ופירט כיצד לנהוג.

'ילקוט יוסף'

להלן מה שכתב בספר ילקוט יוסף בסימן קמ"ו סעיף ב' בעניין זה: **"כיון שהתחיל הקורא לקרוא בספר תורה, אסור לספר בקול רם, אפילו בדברי תורה, ואפילו בין גברא לגברא נכון להחמיר שלא יקרא בקול רם. אבל לגרוס וללמוד בלחש מותר. וכ"ש אם יש עשרה המקשיבים לקריאת התורה, וכ"ש במי שתורתו אומנתו. וכן אם קודם שנפתח הספר תורה מחזיר פניו ומראה עצמו שאינו רוצה לשמוע קריאת התורה, מותר. ומכל מקום הנכון הוא שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכיון דעתו ולשמוע קריאת התורה מפי השליח צבור"**.

סיכום

משהתחיל הקורא לקרוא בספר תורה, אסור לדבר, אפילו בדברי תורה, ואפילו בין העולים, ואפילו למי שכבר השלים בעצמו קריאת הפרשה, שנים מקרא ואחד תרגום. מורן בשו"ע פירט מספר היתרים, שיש בהם לימוד זכות על הלומדים תורה בזמן קריאת התורה, אולם ומכאן יש תוכחת מגולה למעיינים ב'עלוני השבת' וכדומה, תוך כדי קריאת התורה.



קול ששון



pe ומהפחה

כרשת קדושים

לפני עיוור לא תיתן מכשול

קדושת היהודי מתבטאת בכל תחום באורחות חייו ובכל הליכותיו, בהתרחקות מן הרע ובעשיית הטוב בשמחה של מצווה. יהודי אשר שומר את עצמו ברמת קדושה עד היכן שידו מגעת - כלומר כפי יכולתו, מן השמים מסייעים, לו לשמור על קדושתו, אפילו יותר ממה שידו מגעת כדי לשמור.

אחת המצוות שמצווה אותנו התורה היא "לפני עיוור לא תיתן מכשול", מעבר לפשט הדברים, דרשו חז"ל שאסור להכשיל שום אדם בדבר שהוא בגדר 'עיוור' לגביו, כלומר בדבר שאינו מכין בו. לכן אסור לאדם לתת שום עצם שאינה הוגנת, כדי שלא להטעות את הזולת, לדוגמא: אדם שלא מכין בענייני כספים וממון, ששואלים אותו שאלה בנושא זה, צריך להזהר לא לייעץ, אלא יודיע בפה מלא לשואל, שהוא אינו מומחה בתחום זה ולכן לא יכול לייעץ לו. כמו כן, אסור לאדם להלוות לחברו כסום כסף בלי שטר ובלי עדים, מפני שיכול לטעות ולשכוח שלושה ולהכחיש את הובו.

לא תקלל הרש

התורה הקדושה מזהירה את כל האדם מישראל להיות זהיר מאוד בכבוד חבירו ובכבוד זולתו, עד כדי כך שאפילו את ההרש, שאינו שומע את עלבוננו ואינו מצמצר - אסור לקלל!!! ומכאן נלמד בקל והומר שאת שאר בני האדם, אשר שומעים את עלבונם ובאים על ידי זה לידי צער, אסור לקלל.

איסור הקללה מופנה אל המקלל. כלומר למקלל אסור מצד עצמו לקלל, בלי שום קשר למציאות, אם המקולל שומע את הקללה או לא. יתרה מזאת לאדם אסור לקלל, אפילו את עצמו וגם אם חייו קשים ורעים אסור לו לקלל את עצמו, ואפילו אם הוא לא ממש מתכוון לכך, אלא חייב הוא להיות זהיר מאוד, מאוד בלשונו. רמז יפה יש לזה בפסוק "לא תקלל הרש" הרש בראשי תיבות זה: חיים רעים שלך - כלומר גם אם לדעתך אדם גורם לך לחיים רעים, בכל זאת אל תקלל, אלא קבל את הכל באהבה ודע שכל מה שעושה לך הקדוש ברוך הוא, לטובתך הוא עושה והוא ייטיב לך באחריתך.

שאלות מהפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. כי גרים הייתם בארץ מצרים... (פרק יט' איזה פתגם נלמד מהפסוק?)
 - א. מום שבך אל תאמר לחברך.
 - ב. ואהבת לרעך כמוך.
 - ג. עבירה גוררת עבירה.
 - ד. תשובות א' וב' נכונות.
7. "מות יומת עם הארץ ורנמתו באבן" (כ' מה הכוונה: עם הארץ?)
 - א. העם שבגינו נכראה הארץ.
 - ב. אדם שאינו לומד תורה.
 - ג. עם שעתידי לירש את הארץ ע"י המצות.
 - ד. תשובות א' וג' נכונות.
8. "דבר אליהם ואלוהיהם בני ישראל..." (יט') כיצד נאמרה הפרשה ומדוע?
 - א. לראשי השבטים, כי רוב גופי תורה תלויים בה.
 - ב. לכל אחד ואחד.
 - ג. בהקלה, כי רוב גופי תורה תלויים בה.
 - ד. כמו שנמסרה כל התורה.

שאלה עפ"י פירוש הספורנו - כיתות ד' עד ח'

9. מה פירוש הציווי "...וְאֶת־שִׁבְתֵי תִשְׁמְרוּ..." (פרק יט')?
 - א. לזכור את יום השבת.
 - ב. לשמור את השבת.
 - ג. לשמור את מצוות שמיטת האדמה ושמיטת כספים.
 - ד. ב' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא כיתות ז' ו ח'

10. מה פירוש הציווי "...וְאֶת־שִׁבְתֵי תִשְׁמְרוּ..." (פרק יט')?
 - א. לזכור את יום השבת.
 - ב. לשמור את השבת.
 - ג. לשמור את מצוות שמיטת האדמה ושמיטת כספים.
 - ד. ב' וג' נכונות.

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. כמה שנים אחרי נטיעת עץ פרי אסור לאכול מפרותיו?
 - א. ארבע שנים.
 - ב. שלש שנים.
 - ג. חמש שנים.
 - ד. שבע שנים.
2. האם מותר לקלל אדם הרש?
 - א. כן כי הוא לא שומע.
 - ב. לא, אפילו שהוא לא שומע.
 - ג. מותר רק אם הוא גם עיוור.
 - ד. אסור רק אם הוא תלמיד חכם.
3. אדם גדול בתורה, אך אינו מומחה בכספים, האם יכול לייעץ בזה?
 - א. כן, מי שגדול בתורה הוא מומחה בכל.
 - ב. כן, כי אסור לדחות יהודי.
 - ג. כן, כי אחרים יכולים לרמות אותו.
 - ד. לא, מפני שאינו מומחה בזה.
4. איזה מהמצוות הבאות יוצאת דופן?
 - א. לאהוב את הגר.
 - ב. להשאיר פאה בשדה לעניים.
 - ג. להשאיר את הלקט בשדה.
 - ד. לא לעולל ולא ללקט את הפרט בכרם.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. מה דינו של ה' אוב' ושל ה' ידעוני?
 - א. בשוגג חייב חטאת.
 - ב. במזיד וללא התראה - כרת.
 - ג. במזיד והתראה - סקילה.
 - ד. כל התשובות נכונות.

התשובות הנכונות פרשת מצורע הם:

1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

לימוד פורה ומהנה

